

7. J.C. Hoogendoornlaan 2, Bodegraven, fam. Sjaak en Agnes van Veen

Aan de vijf kilometer lange J.C. Hoogendoornlaan zijn veel boerderijen gebouwd door eigenaren van de Dammekant, Rijksstraatweg en Steekterweg. Alle boerderijen aan deze laan zijn betrekkelijk jong. De familie C.G. van Veen verhuisde in 1968 van de monumentale boerderij Paardenburgh uit 1648 aan de Dammekant naar deze plek. Het melkveebedrijf is zo'n 32 ha groot en telt 55 melkkoeien en 30 stuks jongvee.

Circa 150 sportieve mensen weten de J.C. Hoogendoornlaan 2 te vinden op de derde zondag in september voor de jaarlijkse hardloopwedstrijd Rondje Droogh die de KPJ Bodegraven inmiddels al 42 jaar heeft georganiseerd. Elk jaar gaat een gedeelte van het inschrijfgeld naar een goed doel.

Oud Bodegraafseweg

De naam van deze weg is afgeleid van de Oude Bodegrave, een oud veenriviertje dat slingerde door het landschap. In het verleden voerde zij haar water af naar de Oude Rijn. In de nabijheid hiervan was in de Romeinse tijd een kleine nederzetting met een militair karakter. Alle gebied ten oosten van de rivier was eigendom van de Bisschop van Utrecht, terwijl de gebieden aan de westkant bij de Graaf van Holland behoorden. Tot aan 1964 vormde het riviertje de grens tussen de grondgebieden van Zwammerdam en Bodegraven.

Het is wonderlijk dat de combinatie van water en weg zich hier eeuwenlang heeft gehandhaafd. Dit smalle weggetje, dat nu als éénrichtingsweg is ingericht, is vroeger een belangrijke verbindingsweg geweest met andere dorpen en steden.

8. Oud Bodegraafseweg 85, Bodegraven, fam. Thomas Knoope & Katja Wetsteijn

Deze boerderij van het Zuidhollandse langhuistype ligt mooi achter het oude veen-riviertje Oude Bodegrave. In 1885 bouwde familie A.W. Veelenturf deze boerderij. Daarna woonde en werkte de boerenfamilie Koot hier. Diens dochter Jopie trouwde met Adriaan Twaalfhoven. Twaalfhoven had een boerenbedrijf met melkkoeien, schapen, varkens en kippen. Toen de melktank verplicht werd, is hij gaan hobbyboeren met vleeskoeien en tot zijn vertrek in 2004 actief geweest op de boerderij.

Het hoofdgebouw heeft een mooie voorgevel, met de symmetrische indeling van de ramen en vooral door de fantastisch mooi gestileerde daklijsten met makelaar. Er straalt hier een stukje

Dit is vooral zichtbaar aan de westzijde van het gebouw. Het boerenerf wordt gecomplementeerd met een drieroedige hooiberg, een fraai houten boenhok aan de slootkant, dat een vervanger is van een ingestorte stenen exemplaar, en enkele bijgebouwen voor het jongvee en de varkens. De familie Van der Neut woont sinds augustus 2010 op deze plek en willen hier hun droomwens te wonen midden in de groene polder waar maken.

Goudseweg en Spokersbrug

De Goudseweg werd in 1839 opengesteld als particuliere tolweg voor het publiek. Eén van de drie tollens was hier bij de Oud Bodegraafseweg. Dit ging met een beweegbare brug over de Oude Bodegrave. Daar werd dubbel tol geheven, zowel voor het verkeer over de weg als over het water. De tol werd geheven door een zonderling figuur die alleen in het tolwachtershuisje woonde. Over hem gaat het spookverhaal. Toen deze tolgaarder overleed, moest het lichaam uiteraard worden begraven. Voor armlastige mensen als genoemde zonderling stonden de weeshuismeesters uit het dorp klaar. Zij trokken eropuit zodra zij het bericht van de overleden tolgaarder hoorden. Maar het was een hele strenge winter, met veel sneeuw, ijs, kou en alles wat erbij hoort. De weeshuismeesters gingen later op pad dan gepland; de duisternis viel al snel. Zo'n honderd jaar geleden was er nog geen straatverlichting; het ophalen van een overledene was een hele onderneming, zeker in de winter. De jongens van het weeshuis hadden een plannetje. Ze waren hun weeshuismeesters net voor. Zij hadden minder moeite om bij het verafgelegen huisje van de overledene te komen. Welke grap zij daar precies hebben uitgehaald, is een groot vraagteken. Maar dat het iets met het door de vorst stijf geworden lichaam te maken had, dat is zeker. Nadat de weeshuismeesters bibberend van kou met knikkende knieën van angst het huisje waren binnengegaan, kwamen zij van de schrik al heel snel weer naar buiten. Wat zij precies hebben gezien, dat beschrijft de geschiedenis niet. Maar ze waren overtuigd dat zij spoken hadden gezien en van schrik was de terugtocht, zonder het lijk, in werkelijkheid heel wat sneller. De volgende dag, toen het licht was, is het lijk opgehaald. Vanaf die dag werd er verteld dat het er spookte en bij de aanleg van een nieuwe brug in 1936 kreeg het de naam van Spokersbrug.

20. Goudseweg 185, Bodegraven, fam. J.K. de Wit

Veel van deze typisch Zuidhollandse boerderij met hoofdgebouw en zomerhuis is verborgen achter de uit de hand gelopen hobby van Johan de Wit. In elk hoekje is wel een beeld geplaatst in allerlei vormen en kleuren. Tot 1981 was de boerderij in gebruik als melkveehouderij en vanaf die tijd bood het onderdak aan de autohandel annex autosloperij. Nu worden er hoofdzakelijk beelden, in allerlei soorten en maten, verkocht en verhuurd. Het lijkt er wel op dat de Spokersbrug zijn krachten uitstraalt op de Beeldentuin van De Wit. Wie interesse heeft de beelden te bekijken, kan daarvoor overdag bij de familie De Wit terecht.

Oudeweg

De Oudeweg is de vroegere achterkade van de ontginning Broekvelden, dat nu grotendeels de surfplas is, en loopt ook langs de merkwaardige driehoekige stukjes van De Sloene. Dit was ook drassig land, vandaar 'broekland'. Om al die redenen stonden er heel lang geen of - wat later - hooguit enkele boerderijen, vooral in de buurt van de Breevaart. Wel lagen er enkele eendenkooien. Pas na de verving en de latere droogmaking van een groot deel van Broekvelden kwamen hier eind 19e eeuw veel meer boerderijen.

21. Oudeweg 1 en 1A, Reeuwijk, fam. N. van Eijk-Jongejan en Bloemsierkunst Nico van Eijk

De eerste boerderij aan de Oudeweg ligt op een hoekpunt van waterwegen en is gebouwd in het midden van de 20e eeuw. De architectuur verraadt de typische strakke stijlperiode van de dertiger jaren. Ook de invloed van architect Berlage is duidelijk herkenbaar. Nadat het boerenwerk hier midden jaren zeventig was gestopt, diende deze locatie als onderkomen voor het Recreatieschap van Zuid-Holland en werd er onder andere vergaderd door de EWR, de Reeuwijkse Vereniging van Watereigenaren en Rechthebbende gebruikers en door de regionale afdeling van de IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie.

De eerste brand in 2003 vernielde een stal en hooiberg. Enkele maanden later legde een volgende brand de tweede stal grotendeels in de as en in 2006 brandde de laatste stal af.

Nico en Margreet van Eijk van voorheen de Zoutmansweg in Reeuwijk grepen deze bijzondere omstandigheid aan, kochten het pand en besloten hier hun bedrijf te gaan vestigen en daar direct een uitbreiding te realiseren. Architect Ben Kraan heeft met het ontwerp van de grote glazen gevels, het stalen dak met hele grote overstekken iets fraais gecreëerd. Om met zijn woorden te spreken: 'als een phoenix uit zijn as herrezen'. In het tijdschrift Tuincentra Nederland is er het volgende over geschreven: *"Dit bedrijf is een mix van een tuincentrum, een bloemenwinkel en een decorateur. De uitstraling is modern en strak. Presentaties zijn mooi. Hier is sprake van kunst. Maar bereikbaar voor iedere consument."* Vermeldenswaard is verder dat hier zich de grootste verkoopcollectie van plateel, Oudhollands aardewerk, uit 1880 - 1930 in Nederland bevindt. Voor meer informatie, zie www.nicovaneijk.nl.

22. Oudeweg 3, Reeuwijk, Streekmuseum Oudheidkamer Reeuwijk

De boerderij stamt uit 1907. Althans zo blijkt uit de eerste steen die op 6 juni van dat jaar is gelegd door de toen 17-jarige Johanna Ruitenburg. De architectuur is typisch van de tweede helft van de 19e eeuw met mooi gevormde daklijsten en een makelaar. Opvallend zijn aan de zonzijde de jalouzieluiken als zonwering van het woongedeelte.

bouwde zomerhuis is nog authentiek en afkomstig uit het oude zomerhuis. Het nieuwe zomerhuis heeft gesneden windveren en een bedekking van rode dakpannen, zoals het oorspronkelijke zomerhuis. Op het huis ligt riet, zoals op de vroegere boerderij. En de magnifieke kastanje voor het huis heeft het allemaal meegemaakt: bloei, verval, afbraak van de boerderij en de bouw van het stijlvolle nieuwe huis...

Op de foto uit de jaren zestig van de vorige eeuw staat de vader van Aad en broer Jan, die op Oud Reeuwijkseweg 8 woont, afgebeeld.

24. Oud Reeuwijkseweg 9, Reeuwijk, fam. J.S. de Wit-Boere

Het bouwjaar van dit daggeldershuisje ligt rond 1910. De daggelder die hier met zijn kinderrijke gezin in de ruimte van 8 x 7 meter woonde, werkte op de naastgelegen boerderij. Toen die boerderij kort na de Tweede Wereldoorlog door brand was verwoest, woonden boer Antoon en zijn vrouw Rika de Wit in het huisje. De daggelder kon vertrekken want op de door de brand verwoeste boerderij was deze niet meer nodig. Hij verhuisde met zijn gezin naar familie in Drenthe. Antoon en Rika gingen opnieuw in het huisje wonen toen hun zoon Jan het bedrijf overnam. Na die tijd is het knusse huisje diverse malen verhuurd geweest als starterswoning voor pas-getrouwde stelletjes uit de buurt. Na een flinke verbouwing, waarbij het gevelaanzicht niet is gewijzigd, betrokken in 1989 kleinzoon Anton en zijn vrouw het huisje. In 1993 vond er opnieuw een woningruil plaats toen de volgende generatie, Anton en zijn gezin, op de boerderij kwamen wonen en de ouders Jan en Riet het daggeldershuisje betrokken, nadat daar een grote aanbouw was verrezen.

25. Oud Reeuwijkseweg 11, Reeuwijk, fam. A.C. de Wit-Captein

Op deze plaats werd omstreeks 1860 voor de gebroeders Stolwijk de Willemshoeve gebouwd, tegelijkertijd met de boerderij op Oud Reeuwijkseweg 15, die nu Zomerlust heet. Antoon en Rika de Wit-Stolwijk vestigden zich in 1918 op deze boerderij. In januari 1945 werd de boerderij door de Duitsers in brand gestoken. Na de oorlog is in 1947, 1948 de huidige boerderij met rijkssteun door aannemer Bontenbal gebouwd. In de gevel van de boerderij is een gedenksteen gemetseld met een Nederlandse leeuw die uit de vlammen omhoog komt. De bouwstijl van de boerderij wordt de Delftse School genoemd. Deze stijl is kenmerkend voor de wederopbouwperiode. De gevels zijn van rode steen. Onder de rode Hollandse dakpannen ligt riet.

In 1948 moesten de stalmuren bij een storm worden geklamps. Toen Gijsbertus de Jong de boerderij in 1925 overnam heeft de vorige eigenaar - heel bijzonder - de kleinbladlinden laten staan. In die tijd was het gebruikelijk om bomen op het erf bij verhuizing te kappen en het hout mee te nemen omdat dit als stookhout een aanzienlijke waarde vertegenwoordigde. In dat jaar vond al een grote verbouwing plaats. Balkenplafonds werden veranderd en de stal werd tien meter verlengd. Bij het aanbrengen van het opgelegd gebint werden oude balken hergebruikt. Die zijn zichtbaar ingekort. De houten stalramen of luiken werden vervangen door de bekende gietijzeren ramen. Ook getorste diefijzers werden hergebruikt nu als muuranker. Boven de inmiddels ingekorte kelder is de opkamer nog aanwezig. Daar kwam achter het oude behang een houtskooltekening tevoorschijn van een oud vrouwtje. 'Opoe' is inmiddels keurig gerestaureerd. Naast de boerderij staat het voormalige zomerhuis. Oude foto's tonen ramen in dit gebouw dat later is verbouwd tot koetshuis voor de tentwagen. Daarmee ging de familie te kerk. Tijdens de oorlog was het koetshuis de bergplaats voor de telefoonwagen van de Duitse bezetter en ook was hier de brandmelder voor het hele dorp. Achter het zomerhuis was oorspronkelijk het stook- en boenhok. Het boenhok, dat aan de westzijde tegen de boerderij is gebouwd, had oorspronkelijk een lessenaarsdak. Daar was ook de paardenkarn; hier werd boter en kaas gemaakt. Bij de boerderij horen een aantal schuren, een hooiberg, die vroeger zes roeden had, een geteerde houtloods en 12 ha land. Tot 1995 oefende Jan de Jong zijn melkveebedrijf uit met circa 30 koeien. Sinds 2010 bewoont de jongste zoon met zijn gezin, de vierde en vijfde generatie De Jong, het boerderijwoonhuis. Voor de derde generatie is een seniorenwoning in de voormalige huisstal gebouwd. In het kader van 'boeren planten bomen' is de voortuin en een achter gelegen boomgaard begin 2010 opnieuw ingericht met streekeigen beplanting. Aan de oostkant vindt men nog een geriefbosje.

34. Kerkweg 15, Reeuwijk, fam. J.P.M. de Jong

Honderd jaar geleden, in 1911, werd dit huis gebouwd in opdracht van Schiebroek. Later woonde er veehandelaar Piet Bunnik. Dit dwars geplaatste karakteristieke woonhuis werd vermoedelijk gebouwd als rentenierswoning. Het is omringd door vele kleine percelen omringd door water. Het gaat hier om 18e-eeuwse hennepakkers.

Dit pand verdient bijzondere aandacht vanwege de vele fraaie details in het metselwerk.

Bovendien is het exterieur nog geheel authentiek met een asymmetrische voorgevel en portiek, kenmerkend voor begin 20e eeuw. Het metselwerk in kruisverband is uitgevoerd met gele speksteenlagen en segmentbogen. Heel bijzonder is de vulling van de boogvelden. Een goed waarnemer ontdekt dat boven de drie ramen in de voorgevel en vier in de zijgevels telkens een ander motief met siermetselwerk aangebracht is. Het dak is gedekt met een heel bijzondere kruispan. Onder de daklijst prijkt een diagonaal getand gemetselde fries in twee kleuren. Een blikvanger is de Vlaamse dakkapel met toppilaster en bekroond met een bol. De kopse zijgevels eindigen in een tuit met rozetankers. Aan de zijkanten van het dak werden kleine platte

het huis een schilddak heeft en geen ingang rechts. Gezien de grootte van de bomen en de kleding van de spelende kinderen op klompen moet dit voor 1933 zijn geweest. Recentelijk is de woning van een nieuwe fundering voorzien.

40. Dorpsweg 7, Reeuwijk, Vergeer Holland, voormalige Coöperatieve

Landbouwvereniging St. Catharina

In 1913 wordt op initiatief van pastoor Hakkeling van de plaatselijke R.K. parochie van de H.H. Petrus en Paulus de Coöperatieve Landbouwvereniging St. Catharina opgericht. Het doel van de coöperatie was het aankopen en malen van krachtvoeder, meststoffen en andere landbouwbenodigdheden voor haar leden. Dat konden alleen Rooms-katholieke landbouwers en veehouders zijn, die lid waren van de R.K. Land- en Tuinbouwbond St. Isidorus en die f 100 inlegden in het bedrijfskapitaal. St. Catharina werd gekozen als patroonheilige, omdat zij ook beschermvrouw was van de molenaars.

In 1915 wordt onder leiding van architect J. Heemskerk dit maalterijgebouw gebouwd, althans de rechterhelft. De bouwkosten bedroegen f 10.990. De opening was op 25 november, het feest van St. Katrijn. De aanvoer vond plaats over water, de afvoer met paard en wagen. De molenaar, die zes dagen in de week van 's morgens 6 tot 's avonds 7 werkte, verdiende f 15,- per week met een kwartje toeslag voor de lampenolie.

De gevels van het gebouw zijn opgetrokken uit rode steen met horizontale banden en verticale lisenen, daartussen rechthoekige spaarvelden en een inrijdeur voor paard en wagen. In 1926 wordt het linkerdeel dwars aangebouwd. Daarvan is de inrijdeur later dichtgezet. Na de crisis in 1930, waarbij de coöperatie beslag laat leggen op het hoornvee van tien boeren, gaat het later weer goed. Een nieuwe uitbreiding volgt in 1955.

Een gedenksteen daarvan vermeldt weer de naam Heemskerk, een afstammeling van de eerdergenoemde architect. In 1977 fuseert St. Catharina met de Haastrechtse coöperatie De Samenwerking. Sinds 1980 doet dit beeldbepalende pand, een gemeentelijk monument, dienst als kaaspakhuis voor Vergeer Holland.

41. Dorpsweg 22-24, Reeuwijk,

R.K. Kerk van H.H. Petrus en Paulus

Na de Reformatie bleven veel Reeuwijkers de R.K. kerk trouw. Aanvankelijk kerkten ze in een boerderij, een schuilkerk in Randenburg, die in 1774 plaats maakte voor een nieuwe kerk met pastorie. De bouwvalige staat rond 1888 maakte nieuwbouw noodzakelijk. Dat werd de R.K. kerk in het dorp. De eerste steen is gelegd op 8 juli 1889.

Het voormalig klooster bevindt zich op het kerkplein en is in het bezit van de Parochie. Het pand wordt verhuurd. Waar nu Amicitia is gevestigd, lag de gymzaal. Ook dit was eigendom van de Parochie. Het klooster werd gebouwd op de plaats van een paardenstal. Daarom werd een nieuwe paardenstal gebouwd naast het klooster. Tot 1913 had de kerk deze eigen stal in

20e eeuw een nieuwe Goudse woonwijk: wijk Bloemendaal. Daarvoor werd in 1964 gedeeltelijk een gemeentegrenswijziging doorgevoerd. Het noordelijk deel, ook wel bekend als De Kop van Bloemendaal, hoort bij Waddinxveen.

A. Bloemendaalseweg 22, Waddinxveen, fam. H.A. Weck

Deze twee-onder-een-kap woonhuis is gebouwd in de karakteristieke stijl van de jaren twintig van de 20e eeuw. Het gedeelte op nummer 22 is aan de tuinzijde voorzien van een serre met veel ramen. In die tuin staat een forse kastanjeboom, die circa 70 jaar oud is. De tuin is aan de rechterzijde afgesloten met een fraaie beukenhaag. Daar staat ook een grote, in oude stijl gebouwde schuur van zwarte gepotdekselde delen. Het zwart contrasteert mooi met de wit geschilderde raamkozijnen. De zwartwitte windveren worden bekroond door een fraai gesneden witte makelaar. Het rode pannendak geeft het geheel een landelijke uitstraling, passend in de streek.

B. Bloemendaalseweg 19, Waddinxveen, fam. C. Verkleij

Volgens de vader van de huidige bewoner Kees Verkleij is de boerderij omstreeks 1825 gebouwd op de fundamenten van een vorige boerderij en botenbouwbedrijf. Van die botenbouw is niets meer terug te vinden. Begin 1900 heeft de boerderij zijn huidige lijstgevel met ingezwenkte contouren gekregen. Omstreeks diezelfde tijd zijn ook de huidige kaasschuur, het boenhok en de varkensstal gebouwd. De opa van Kees Verkleij kwam als 17-jarige daggelder op de boerderij van toen nog de heer Figee. In 1922 kocht hij de boerderij en liet vier jaar later de 'lange' schuur bouwen. De tekening en bouwaanvraag zijn bewaard gebleven. In 1957 nam de vader van Kees de boerderij over. Hij werkte jarenlang zonder machines. Toen hij in 1973 door omstandigheden de boerderij moest opgeven, verkocht hij het grootste deel van het land. Op de 2 resterende ha hield hij twee hobbykoeien voor eigen verse melk. De huidige bewoners namen het geheel in 1988 over en restaureerden de boerderij in eigen beheer tot een fraaie woonboerderij. In de eerste jaren werden de schuren nog gebruikt voor het timmerbedrijf van Kees Verkleij. Het geheel oogt als een traditionele boerderij; met nog een hooiberg op het achtererf. De voorgevel is erg decoratief met de fraaie ontlastingsbogen boven de vensters, compleet met aanzet- en sluitstenen. In de boogvelden zitten blauwwitte tegeltjes. De gietijzeren muurankers passen geheel bij de bouwtijd van de voorgevel.

drielichtvenster in de bovengevel. Het middenraam heeft een halfmond bovenlicht. Dit model drielicht wordt serlania genoemd naar de Italiaans architect Sebastiano Serlio (1475-1554), die dit motief als een van de eersten beschreef. Op de begane grond zitten zogenoemde tweelichten, twee aan twee getoogd en opgenomen onder een segmentboog. In de boogvlakken zitten decoratieve tegels. Ook de windveren langs de dakrand zijn fraai gedecoreerd. Merkwaardig is het kelderluik linksonder in de gevel. Om de symmetrie te bewaren heeft men voor lief genomen dat het opkamerraam vrijwel op de vloer van de opkamer staat en dat men zich moet bukken om naar buiten te kunnen kijken. Opvallend is ook dat het dak van achterhuis en stal veel lager is dan van het voorhuis. Naast de boerderij staat een houten schuur met twee hoge, gietijzeren stalramen aan de zichtzijde. Ervoor staat nog een oude suikerperenboom. In de storm van oktober 2002 zijn twee meer dan honderdjarige oude lindebomen omgewaaid. Inmiddels zijn twee nieuwe lindebomen geplant.

47. Middelburgseweg 8, Reeuwijk, fam. J.W.M. van der Werf-de Jong

De boerderij dateert van omstreeks 1900. Vooral de voorgevel vertoont kenmerken uit die tijd. Het drielichtvenster op de verdieping heeft boven het middenraam een zogenoemde keperboog met rechte hoek. De overhoekse roede verdeling van de zijramen passen daar goed bij. Ook de decoraties op de dakrand zijn in dezelfde stijl uitgevoerd. Twee fraaie platanen geven in de zomer schaduw aan het met riet gedekte voorhuis. Aan de niet-erfzijde naast de boerderij belemmeren twee oude knotwilgen een blik op het vroegere spoelhok aan de slootkant.

Sinds 1920 boert hier familie Van der Werf. De inmiddels derde generatie houdt 80 melkkoeien, 50 stuks jongvee en 30 schapen. Sinds 1973 bestaat het bedrijf uit twee gedeelten. Op Middelburgseweg 2A is toen een nieuwe stal gebouwd voor de koeien.

Door de verkaveling van de grond in Polder Middelburg was het voor de hand liggend om een gedeelte van het bedrijf te verplaatsen. De kaasmakerij is op het ouderlijk huis gebleven. Er wordt hier al 40 jaar kaas gemaakt. Sinds vijf jaar gebeurt dat op een kleinschalige manier in de vorm van workshops onder leiding van de boerin. Na afloop nemen de deelnemers hun zelfgemaakte boerenkaasje mee naar huis. Zie ook

www.kijkenkaasboerderijvanderwerf.nl of www.struinenenvorsen.nl/deelnemers.

48. Middelburgseweg 9, Reeuwijk, fam. G.W. van der Linden-Dukel

Het precieze bouwjaar van de boerderij is onbekend, maar naar verluidt is het voorhuis in 1907 gerenoveerd. In die periode waren drielichtvensters populair. Men ziet ze vooral bij boerderijen, zelden bij stadswoningen. Dit exemplaar is opgenomen onder een grote cirkelboog, waarbij de resterende boogvelden zijn gestuukt. Boven de

54. Kaagjesland 51, Reeuwijk, voormalig landbouwmechanisatiebedrijf, fam. C.J.H. Rijkenhuizen-Seegers

Het huis naast de voormalige smederij werd in 1927 gebouwd in opdracht van C. Rijkenhuizen, voor zijn zoon H.J. Het huis is eenvoudig in uitvoering met een drielichtvenster, dat vroeger glas-in-lood bovenlichten had, zoals in de topgevel. De strekken boven de ramen zijn getand in reliëf uitgevoerd. Ook is er een rollaag op ooghoogte. Dit werd vaak toegepast in de streek vooral door het Reeuwijkse bedrijf Bontenbal. Rijkenhuizen, van oorsprong daggelder, belegde zijn centen in onroerend goed, o.a. in drie naast elkaar gelegen daggeldershuisjes. Die werden in 1929 omgebouwd tot smederij/winkel.

Bij de smederij kwam een rijwielhandel, later een landbouwmechanisatiebedrijf en zo groeide het bedrijf. Vlak na de oorlog werden hier al auto's verkocht en in 1948 is de bedrijfshal verbouwd en uitgebreid. Relict van de bedrijvigheid is een verzameling oldtimer tractoren van Cor en een aanzienlijke verzameling antieke naaimachines van Sjaan Rijkenhuizen. Cor is een van de circa 60 leden van Tractorclub De Tempel. Deze groep organiseert jaarlijks een aantal activiteiten, zoals het ouderwets grasmaaien en een toertocht. Ook wordt de groep diverse keren benaderd om zich te presenteren.

55. Kaagjesland 43 en 41, Reeuwijk, fam. J.F. Verlaan-Snel en fam. F.J. Kaastra-Treffers

Tussen 1910 en 1920 werden in opdracht van gemeentearchitect De Klerk vier blokjes arbeiderswoningen gebouwd van twee-onder-één-kap. De huisjes werden onderheid, maar alleen nummers 29 en 31 staat nog stevig op hun poten. Voor de andere drie blokjes bleken de palen te kort, waardoor ze wat verzakten. Alle huizen zijn identiek gebouwd met gegoten aanzet- en sluitstenen in de licht getoogde strekken boven de ramen. Daaronder hoorden oorspronkelijk T-ramen met middenstijl.

Ieder van de huisjes vertelt zijn eigen verhaal; het ene blok heeft nog de originele muldenpannen, het ander nog de oorspronkelijke driedelige bovenlichten en een derde is geheel gemoderniseerd.

In zo'n betrekkelijk klein huisje woonden grote gezinnen. De familie Hogenelst woonde met 10 personen op nummer 43. De huisjes hadden een buitengemak boven de sloot.

In 1962 kocht familie Verlaan, de huidige bewoners, van de Coöperatieve Landbouwvereniging St. Catharina de huizen met de nummers 41 en 43. Op nummer 41 woonde haar hele leven Annemietje Verburg. Veertig jaar lag deze zieke dame op het bed achter het raam zwaaiend naar elke voor-

65. Nieuwdorperweg 22, Reeuwijk, fam. J.F. van Det-Sikkink

Het bouwjaar 1921 staat voor deze boerderij met opvallende voorgevel. De bovenlichten zijn uitgevoerd in kleine zesruits ramen terwijl de grote vroegere schuiframen uit één geheel bestaan. Die moeten dezelfde roedeverdeling hebben gehad. Het afdak boven de entree is van recenter datum net als het olifantsoog, de halfronde dakkapel. Het boenhok is nu verbonden met een rietgedekte zadeldak steekkap aan het woonhuis. De laatste boer hier was Koos van Leeuwen. Zijn vader stond bekend als Rijke Klaas. Die had deze bijnaam omdat hij graag voor zijn status uitkwam of in ieder geval deed alsof. Van 1972 tot 1982 woonde hier de familie Den Hartog, die de stal hebben vernieuwd maar nooit als zodanig hebben gebruikt. Het stalgedeelte is lager, getrapd aangebouwd aan de woning. In 1982 is de stal omgebouwd tot praktijk voor fysiotherapie. De levende have van de familie Van Det bestaat uit kleinvee als geiten, ganzen, kippen, eenden, kalkoenen en een hond.

66. Nieuwdorperweg 33, Reeuwijk, fam. H. van Dijk

De gedenksteen uit 1929 in deze boerderij betreft een verlenging en niet de bouw. De boerderij stamt uit omstreeks 1885 en valt op door een knijplaat onder de rietgedekte nok die uitgevoerd is als een bewerkte windveer. De gevel van gele ijsselsteen heeft nu vier ramen. Het tweede raam links was vroeger de voordeur, die toegang gaf tot de nette of kaaskamer erachter. De zesruits schuifvensters zijn hier bewaard gebleven en voorzien van luiken. In de oostelijke zijgevel is een moderne schuifpui aangebracht. Het zomerhuis rechts met speklagen en rozetvenster is van begin 20e eeuw. Het werd later omgebouwd tot koetshuis en doet nu dienst als garage. Hoewel de boensloot is gedempt is het boenhok nog aanwezig en het heeft een woonfunctie gekregen. Het pand wordt dubbel bewoond door twee families Van Dijk. Mevr. H. van Dijk woont hier inmiddels 62 jaar. Ze heeft ruim 40 jaar kaas gemaakt, vooral voor de Goudse kaasmarkt. De Tweede Wereldoorlog speelde een bijzondere rol in haar leven. In de boerderij werden na het bombardement op Rotterdam in 1940 Nederlandse soldaten als krijgsgevangenen gehuisvest. Als onderduiker in Brabant leerde boer Van Dijk zijn vrouw in Someren kennen. Het echtpaar heeft met hun gezin hier Reeuwijk rond de boerderij zien oprukken. In 1989 werd het boerenbedrijf beëindigd.

67. Nieuwdorperweg 31, Reeuwijk, fam. L.Q.M. van den Berg

Piet Vis bouwde in 1925 deze woning als tuinderwoning. Het betrof voor die tijd een zeer luxe woning voor een tuinder. Bij de restauratie is een merkplank gevonden van de bouwer/architect: P.J. Klerks 1925. Klerks was gemeentearchitect. In Gouda aan de Achterwillensweg bouwde hij een identieke woning met erkers.